

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 292/2019 -39

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 19. novembra 2019 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a zo sudcov Miroslava Duriša a Mojmíra Mamojku (sudca spravodajca) v konaní o ústavnej sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], obaja [REDACTED], zastúpených advokátom JUDr. Tiborom Sanákom, Námestie SNP 2, Trnava, vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 367/2012 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] a [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 367/2012 porušené boli.

2. Okresnému súdu Piešťany prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 367/2012 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadost'učinenie každému v sume po 3 000 € (slovom tritisíc eur), ktoré je Okresný súd Piešťany p o v i n n ý vyplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Piešťany je p o v i n n ý uhradiť [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 412,61 € (slovom štyristodvanásť eur a šesťdesiatjeden centov) na účet ich právneho zástupcu JUDr. Tibora Sanáka, Námestie SNP 2, Trnava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

5. Vo zvyšnej časti ústavnej s'ťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého konania a s'ťažnostná argumentácia

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 292/2019-17 z 2. júla 2019 prijal v prvom senáte zloženom zo sudkyne Jany Baricovej (predsedníčka senátu) a sudcov Miroslava Duriša a Mojmíra Mamojku (sudca spravodajca) na ďalšie konanie ústavnú s'ťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], obaja [REDAKOVANÉ], (ďalej len „s'ťažovatelia“, v citáciách aj „odporcovia“), ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Piešťany (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 367/2012 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Podľa Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 schváleného na zasadnutí pléna ústavného súdu konanom 25. apríla 2019 v znení dodatku č. 1 schváleného na zasadnutí pléna ústavného súdu konanom 16. októbra 2019 v súlade s jeho čl. X bodom 7 veci, na ktorých prerokovanie bol v období od 26. apríla 2019 do 16. októbra 2019 príslušný prvý senát ústavného súdu a v ktorých bolo v tomto období vydané rozhodnutie o prijatí návrhu na ďalšie konanie, prerokuje tento senát v pôvodnom zložení (platnom v období od 26. apríla 2019 do 16. októbra 2019), teda sudkyňa Jana Baricová (predsedníčka senátu), sudca Miroslav Duriš a sudca Mojmir Mamojka (sudca spravodajca).

2. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti okrem iného uviedli, že *«15.06.2012 bol na Okresný súd Piešťany doručený návrh na nariadenie predbežného opatrenia zo dňa 14.06.2012, v právnej veci navrhovateľov [REDAKOVANÉ]... a [REDAKOVANÉ]... (ďalej spolu len „Navrhovatelia“), ktorý smeroval proti odporcom [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] (Sťažovateľom). Konanie je na Okresnom súde Piešťany evidované pod sp. zn. 5C/95/2012.*

Dňa 27.07.2012 Okresný súd Piešťany vydal uznesenie, sp. zn. 5C/95/2012 - 32 (ďalej len „Predbežné opatrenie“), ktorým nariadil predbežné opatrenie a uložil stranám tieto povinnosti:

a) Odporcom (Sťažovateľom) bola uložená povinnosť vypratať strešnú časť prístavby rodinného domu súp. [REDAKOVANÉ], postavenej na pozemku parc. č. [REDAKOVANÉ] zapísanej v katastri nehnuteľností Správa katastra Piešťany, pre kat. úz. Piešťany, na [REDAKOVANÉ], umožniť navrhovateľom opravu strešnej časti uvedenej prístavby a zákaz dočasne užívať strešnú časť uvedenej prístavby;

b) Navrhovateľom bola uložená povinnosť v lehote do 30 dní od právoplatnosti rozhodnutia o predbežnom opatrení podať návrh na určenie, že odporcovia nie sú oprávnení užívať strešnú časť prístavby rodinného domu súp. č. [REDAKOVANÉ], zapísanej v katastri nehnuteľností Správa katastra Piešťany, pre kat. úz. Piešťany, na [REDAKOVANÉ].».

3. Proti uzneseniu okresného súdu z 27. júla 2012, ktorým nariadil predbežné opatrenie, podali sťažovatelia odvolanie a *«02.10.2012 Krajský súd v Trnave vydal*

uznesenie, sp. zn. 24Co/382/2012 - 70 (ďalej len „Uznesenie Krajského súdu v Trnave“), ktorým krajský súd zmenil Predbežné opatrenie, v dôsledku čoho uložil stranám tieto povinnosti: a) Odporcom (Sťažovateľom) bola uložená povinnosť vypratať strešnú časť prístavby rodinného domu súp. č. [REDAKOVANÉ], postavenej na pozemku parc. č. [REDAKOVANÉ], zapísanej v katastri nehnuteľností Správa katastra Piešťany, pre kat. úz. Piešťany, na [REDAKOVANÉ], umožniť navrhovateľom opravu strešnej časti uvedenej prístavby do troch dní a zákaz dočasne užívať strešnú časť uvedenej prístavby až do ukončenia jej opravy, najneskôr však do 31.12.2012.».

4. Sťažovatelia taktiež v ústavnej sťažnosti uviedli, že „dňa 26.11.2012 podali odporcovia (Sťažovatelia) na Okresný súd Piešťany dovolanie proti Uzneseniu Krajského súdu v Trnave; Podanie je označené ako: „Návrh na nariadenie predbežného opatrenia“ vo veci 5C/95/2012 (ďalej len „Dovolanie“) ... Dňa 30.03.2015 Najvyšší súd Slovenskej republiky vydal uznesenie, sp. zn. 1 Cdo/210/2013 (ďalej len „Uznesenie Najvyššieho súdu“), ktorým Najvyšší súd Slovenskej republiky odmietol Dovolanie Sťažovateľov. Predmetné Uznesenie Najvyššieho súdu nadobudlo právoplatnosť dňom 14.05.2015! Dňom právoplatnosti vyššie uvedeného Uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sa skončilo konanie vedené pod sp. zn. 5C/95/2012 (t. j. konanie o nariadení predbežného opatrenia).».

5. Sťažovatelia v podstatnej časti svojej sťažnostnej argumentácie uviedli, že «v nadväznosti na podaný návrh na nariadenie predbežného opatrenia bola dňa 09.11.2012 na Okresnom súde Piešťany podaná žaloba navrhovateľov zo dňa 07.11.2012 o určenie, že odporcovia 1. a 2. nie sú oprávnení užívať strešnú časť prístavby rod. domu súp. č. 1282 vo veci 5C/95/2012 (ďalej len „Žaloba“); v Žalobe na strane navrhovateľov (žalobcov) vystupuje [REDAKOVANÉ] ... a [REDAKOVANÉ] ... (ďalej spoločne len žalobcovia“), a na strane žalovaných vystupujú [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (v tejto sťažnosti spoločne označení ako Sťažovatelia). Konanie je na Okresnom súde Piešťany evidované pod sp. zn. 5C/367/2012.

Dňa 02.01.2013 bolo na Okresný súd Piešťany doručené podanie odporcov (Sťažovateľov), označené ako: „Návrh na určenie vlastníckeho práva k prístavbe -

protinávrh odporcov k návrhu navrhovateľov zo dňa 07.11.2012“, zo dňa 02.01.2013 (ďalej len „Protinávrh“)...

Dňa 19.05.2016 vydal Okresný súd Piešťany uznesenie sp. zn. 5C/367/2012 - 128 (ďalej len „Uznesenie OS Piešťany zo dňa 19.05.2016“), ktorým Protinávrh odporcov (Sťažovateľov) vylúčil na samostatné konanie.

Dňa 17.06.2016 podali Žalobcovia na Okresný súd Piešťany odvolanie zo dňa 16.06.2016 proti Uzneseniu OS Piešťany zo dňa 19.05.2016, sp. zn. 5C/367/2012 - 128.

Vec (sp. zn. 5C/367/2012) bola následne postúpená Krajskému súdu v Trnave na rozhodnutie o odvolaní voči Uzneseniu OS Piešťany zo dňa 19.05.2016. Krajský súd v Trnave prijal predmetný spis dňa 10.08.2016 a vec zaevidoval pod sp. zn. 24Co/246/2016.

Dňa 13.09.2016 vydal Krajský súd v Trnave uznesenie sp. zn. 24Co/246/2016, ktorým vrátil vec späť Okresnému súdu Piešťany, nakoľko vyhodnotil vec ako nedôvodne predloženú zo strany Okresného súdu Piešťany.

Dňa 14.03.2018 vyhotovil Okresný súd Piešťany predvolanie na pojednávanie (ďalej len „Predvolanie“), ktorým Okresný súd Piešťany predvolal strany sporu na prvé pojednávanie vo veci sp. zn. 5C/367/2012, ktoré sa uskutoční dňa 11.06.2018 o 10:00, v budove Okresného súdu Piešťany.».

6. Vzhľadom na uvedené sťažovatelia v petite ústavnej sťažnosti navrhujú, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že ich základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 367/2012 porušené bolo, priznal im finančné zadosťučinenie v sume 15 000 eur a náhradu trov konania.

II.

Vyjadrenie okresného súdu a ďalšie podania sťažovateľa

7. Okresný súd na základe výzvy ústavného súdu sa k ústavnej sťažnosti vyjadril podaním sp. zn. Spr. 424/19 doručeným ústavnému súdu 16. augusta 2019. Súčasťou vyjadrenia bol aj tento prehľad procesných úkonov priebehu napadnutého konania:

„Žaloba bola podaná na Okresnom súde Piešťany dňa 28.11.2012, a prvým zákonným sudcom, ktorému bola vec pridelená, bola [REDACTED];

- dňa 7.12.2012 súd zaslal právnej zástupkyňi žalobcov výzvu na doručenie riadne vyplneného tlačiva zverejneného na internetovej stránke Ministerstva spravodlivosti SR na účely rozhodnutia o návrhu pôvodných žalobcov na priznanie oslobodenia od platenia súdnych poplatkov, keďže títo tlačivo nepredložili spolu so žalobou napriek tomu, že už v čase začatia konania mali právneho zástupcu;

- vyplnené tlačivá pre dokladovanie pomerov účastníka konania boli súdu doručené dňa 27.12.2012;

- dňa 2.1.2013 bola súdu doručená rozsiahla vzájomná žaloba;

- z lustrácie v Registri obyvateľov SR súd dňa 12.5.2014 zistil, že pôvodný žalobca v 1. rade zomrel dňa 16.9.2013. Z tohto dôvodu súd požiadal o zapožičanie príslušného dedičského spisu, z ktorého následne zistil, že dedičské konanie po pôvodnom žalobcovi v 1. rade (neb. [REDACTED], st.) bolo skončené vydaním osvedčenia o dedičstve, právoplatným dňa 15.3.2014;

- súd dňa 7.7.2014 vyzval dedičov pôvodného žalobcu v 1. rade (žalobcovia v 1. až v 4. rade), ktorí zdedili predmetné nehnuteľnosti (dom a prístavbu k rodinnému domu), na oznámenie, či trvajú na žalobe podanej pôvodným žalobcom v 1. rade s tým, že pokiaľ trvajú na podanej žalobe, aby súdu predložili riadne vyplnené a podpísané tlačivo pre dokladovanie pomerov účastníka konania na účely oslobodenia od súdnych poplatkov;

- dňa 19.9.2014 súd vydal uznesenie o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov žalobkyňi v 5. rade (pôvodne ako žalobkyňa v 2. rade), ktoré odoslal dňa 8.10.2014 jej právnej zástupkyňi. V ten istý deň súd zároveň vyzval právnu zástupkyňu žalobkyne v 5. rade na oznámenie, či zastupuje aj dedičov zomrelého pôvodného žalobcu v 1. rade v tomto spore, a na predloženie plnomocenstva v prípade, že ich zastupuje. Súd súčasne vyzval žalobkyňu v 4. rade na predloženie riadneho plnomocenstva na zastupovanie v tomto spore, nakoľko plnomocenstvo, ktoré predložila, sa vzťahovalo na iné konanie;

- dňa 16.1.2015 súd zaslal právnej zástupkyňi žalobcov v 1. až v 5. rade výzvu zo dňa 21.11.2014 na zaplatenie súdneho poplatku zo žaloby;

- dňa 29.1.2016 bola vec pridelená inému zákonnému sudcovi, [REDACTED];

- uznesením zo dňa 19.5.2016, vydaným vyšším súdnym úradníkom, súd vylúčil protinávrh (vzájomnú žalobu) na samostatné konanie. Uznesenie súd odoslal právny zástupcom strán sporu dňa 31.5.2016;

- proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka podali dňa 17.6.2016 žalovaní odvolanie, ktoré súd odoslal dňa 30.6.2016 právnej zástupkyňi žalobcov v 1. až v 5. rade spolu s výzvou na vyjadrenie v lehote 10 dní. Právnemu zástupcovi žalobcov súd v ten istý deň zaslal uznesenie z 30.6.2016 o vyrubení súdneho poplatku žalovaným za odvolanie;

- dňa 10.8.2016 bol súdny spis doručený Krajskému súdu v Trnave spolu s predkladacou správou zo dňa 8.8.2016 za účelom rozhodnutia o odvolaní proti rozhodnutiu vydanému vyšším súdnym úradníkom;

- dňa 28.9.2016 bol súdu prvej inštancie vrátený súdny spis ako nedôvodné predložený z dôvodu, že podľa § 374 ods. 4 OSP, podaním odvolania proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka bolo napadnuté uznesenie zo zákona zrušené, a vo veci musí v danom prípade opätovne rozhodnúť sudca);

- dňa 26.5.2017 sa stala zákonným sudcom [REDAKOVANÉ], kedy jej boli pridelené spisy v súvislosti s Dodatkom č. 8 k Rozvrhu práce na rok 2017;

- dňa 14.3.2018 nariadila zákonná sudkyňa na prejednanie veci pojednávanie na deň 11.6.2018;

- novozvolený právny zástupca žalovaných v 1. a v 2. rade, JUDr. Sanák, emailom zo dňa 8.6.2018 požiadal súd o zmenu termínu pojednávania z dôvodu, že plnomocenstvo mu bolo udelené až dňa 7.6.2018, na čo súd reagoval emailom zo dňa 6.6.2018, ktorým mu oznámil, že ním uvedený dôvod nie je dôležitým dôvodom pre odročenie už nariadeného pojednávania spolu s vysvetlením, prečo súd pojednávanie neodročí. O neodročení pojednávania ho súd upovedomil aj telefonicky;

- dňa 11.6.2018 bol pripojený spis vo veci neodkladného opatrenia vydaného pred začatím konania;

- dňa 11.6.2018 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom došlo k prejednaniu veci, na ktorom bolo zároveň rozhodnuté o nevyhlúčení vzájomnej žaloby na samostatné konanie. Pojednávanie bolo odročené na neurčito za účelom vykonania obhliadky predmetných nehnuteľností. Priamo na pojednávaní bol určený termín obhliadky na deň 2.10.2018;

- dňa 9.7.2018 súd odoslal právnym zástupcom strán sporu zápisnicu z pojednávania, právnemu zástupcovi žalovaných aj predvolanie na obhliadku, keďže nebol prítomný na pojednávaní, na ktorom súd oznámil termín obhliadky. Zároveň mu súd zaslal oznámenie, že súd nezasiela poštou zvukové záznamy, a že zvukový záznam je pre neho pripravený na CD -nosiči v informačnom centre;

- dňa 2.10.2018 súd vykonal obhliadku predmetných nehnuteľností, z ktorej bola spísaná prezenčná listina, zápisnica a bol vyhotovený zvukový aj zvukovo-obrazový záznam;

- bezprostredne po vykonaní obhliadky zákonná sudkyňa oznámila prítomným osobám termín najbližšieho pojednávania vo veci samej, a keďže obaja právní zástupcovia chceli dostatočný časový priestor na uzavretie mimosúdnej dohody, pojednávanie bolo nariadené na deň 21.3.2019;

- dňa 16.10.2018 súd zaslal právnym zástupcom strán sporu zápisnicu o obhliadke;

- dňa 16.1.2019 súd zaslal podanie žalovaných protistrane;

- dňa 21.3.2019 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, ktoré bolo po prejednaní veci odročené na deň 18.6.2019 za účelom doplnenia dokazovania o stavebné povolenie z roku 1972 (v súdnom spise bola predtým iba 1. strana tohto dôkazu). Zároveň bola určená lehotu na podávanie procesných návrhov a dôkazov s poučením o následkoch sudcovskej koncentrácie konania;

- dňa 21.5.2019 súd odoslal podanie žalobcov protistrane;

- dňa 18.6.2019 sa uskutočnilo pojednávanie, pričom po prejednaní veci bol vo veci vyhlásený rozsudok, a to o celom predmete sporu, t. j. vo veci žalobného nároku, ako aj o celej vzájomnej žalobe, pozostávajúcej zo štyroch vzájomných žalobných nárokov;

- dňa 26.6.2019 súd odoslal zápisnicu z pojednávania právnym zástupcom strán sporu;

- písomné vyhotovenie rozsudku č. k. 5C/367/2012-305 zo dňa 18.6.2019 bolo právnym zástupcom strán sporu odoslané dňa 9.8.2019 (počas predĺženej lehoty).“

8. Vychádzajúc z uvedenej chronológie úkonov, predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení konštatoval, že „je preukázané, že k predĺženiu konania prispelo aj úmrtie pôvodného žalobcu v 1. rade, ďalej snaha samotných sťažovateľov (žalovaných) oddialiť termín pojednávania nariadený na deň 11.06.2018 udelením plnomocenstva inému

advokátovi menej než 5 dní pred začatím pojednávania napriek tomu, že o termíne pojednávania sa dozvedeli od svojho predchádzajúceho právneho zástupcu 2 a 1/2 mesiaca pred termínom pojednávania, a teda mali dostatok času na včasnú zmenu právneho zástupcu tak, aby nedošlo k zmareniu termínu pojednávania. K ďalším predĺženiam konania prispeli vyjadrenia oboch právnych zástupcov strán sporu, ktorí opakovane pripúšťali možnosť uzavretia mimosúdnej dohody, pričom právna zástupkyňa žalobcov vypracovala dokonca aj návrh podstatného obsahu mimosúdnej dohody. Vzhľadom na povahu sporu a veľmi vyhrotené spoluvlastnícke, príp. susedské vzťahy medzi stranami sporu zákonná sudkyňa považovala mimosúdnu dohodu za najrozumnejšie riešenie, keďže subjekty oboch strán sporu opakovane prednášali súdu aj množstvo tvrdení a vyjadrení, ktoré nesúviseli priamo s predmetom sporu, avšak týkali sa užívania predmetných nehnuteľností. Napriek vysokej objektívnej preťaženosti zákonná sudkyňa urobila všetky potrebné opatrenia, a vo veci rozhodla rozsudkom zo dňa 18.06.2019.

Zároveň z lustrácie evidencie Spr. tunajšieho súdu bolo zistené, že súd neeviduje zo strany žalovaných sťažnosť adresovanú predsedovi súdu na prieťahy v konaní.

S poukazom na uvedené, preto uplatnenú výšku finančného zadostučinenia v sume 15.000,- eur pre sťažovateľov považujem za neprimerane vysokú a samotnú ústavnú sťažnosť za nedôvodnú. “.

V závere vyjadril súhlas s upustením od ústneho pojednávania.

9. K vyjadreniu okresného súdu sťažovateľa prostredníctvom svojho právneho zástupcu zaujali stanovisko podaním, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 10. októbra 2019. V predmetnom stanovisku uviedli, že „*k jednotlivým dôvodom vyjadrenia pána predsedu uvádzam nasledovné. Úmrtie účastníka konania – strany sporu, môže viesť k predĺženiu konania a k prieťahom v konaní, no zároveň ja nemusí, závisí to od toho, ako sa k tomu konkrétny sudca postaví a závisí to od organizácie práce na súde. Z vyjadrenia pána predsedu vyplýva, že vo veci konali traja sudcovia:*

1/ [REDACTED] *od 28.11.2012 do 28.01.2016,*

2/ [REDACTED] *od 29.01.2016 do 25.05.2017,*

3/ [REDACTED] *od 26.05.2017 až do vynesenia rozsudku. 3/3*

Z prehľadu úkonov súdu je zrejmé, že k prietahom v konaní došlo v čase od 28.11.2012 do 28.01.2016, keď bola vec pridelená [REDAKOVANÉ], ktorá počas 4 rokov nevytýčila ani jeden termín pojednávania a medzi jednotlivými úkonmi, ktoré spravila sú veľké časové odstupy.

Obdobná situácia je aj v čase od 29.01.2016 do 25.05.2017, t. j. v čase, keď vec bola pridelená [REDAKOVANÉ], ktorý v tomto období nevytýčil ani jeden termín pojednávania, pričom v tomto období je jasne zavinený prietah v konaní neodborným postupom súdu, v dôsledku ktorého bol súdu prvej inštancie dňa 28.09.2016 vrátený súdny spis z Krajského súdu v Trnave ako nedôvodne predložený, pretože podľa § 374 ods. 4 OSP, podaním odvolania proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka bolo napadnuté uznesenie zo zákona zrušené a vo veci musí v danom prípade opätovne rozhodnúť sudca.

My sme nemali žiadnu snahu oddialiť pôvodný termín pojednávania nariadený na deň 11.06.2018, využili sme len svoje zákonné právo (ničím neobmedzené) na zmenu právneho zástupcu. Zo žiadneho predpisu nevyplýva, že by sme nemohli postupovať tak, ako sme postupovali, a že by sme týmto konaním vyvolali prietahy v konaní.

Nemôžeme súhlasiť ani s tým, že k predĺženiu konania prispeli aj vyjadrenia oboch právnych zástupcov strán sporu, ktorí opakovane pripúšťali možnosť uzavretia mimosúdnej dohody. Máme za to, že zákonná sudkyňa sa nemala spoliehať na to, že niekedy v budúcnosti uzavrieme mimosúdnu dohodu, práve preto, že si uvedomovala povahu sporu a veľmi vyhrotené vlastnícke resp. susedské vzťahy medzi stranami sporu, ale mala vo veci konať s tým, že ak by sme predsa len uzavreli dohodu, bolo by to len pre dobro veci a konanie by skončilo.

Máme za to, že vzhľadom na postup Okresného súdu Piešťany je naša ústavná sťažnosť dôvodná a výška finančného zadostučinenia v sume 15.000 € pre sťažovateľov primeraná.“.

Zároveň sťažovatelia uviedli, že netrujú na ústnom pojednávaní.

10. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, stanoviskami účastníkov konania,

ako aj s obsahom spisu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Relevantná právna úprava a judikatúrne východiská ústavného súdu

11. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

12. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

13. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon o ústavnom súde, ktorý sa pri zachovaní právnych účinkov úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, použije aj na konania začaté do 28. februára 2019 (§ 246 ods. 1 a 2).

14. Podľa čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

15. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

16. Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci

v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

17. Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva a nadväzne i judikatúra ústavného súdu sa tiež ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

IV.

Posúdenie veci ústavným súdom

IV.1 K obsahu súdneho spisu okresného súdu v napadnutom konaní

18. Obsah zapožičaného spisu okresného súdu potvrdzuje až na nepatrné odchýlky úkony uvedené v podanej ústavnej sťažnosti a vo vyjadrení okresného súdu k ústavnej sťažnosti, ktoré ústavný súd považuje za preukázané.

IV.2 Vyhodnotenie postupu okresného súdu

19. Základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

20. Táto povinnosť súdu a sudcu vyplývala do 30. júna 2016 z ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý bol s účinnosťou od 1. júla 2016 zrušený, a počnúc týmto dňom je úprava civilného sporového, civilného mimosporového

a správneho súdneho konania predmetom Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), Civilného mimosporového poriadku (ďalej aj „CMP“) a Správneho súdneho poriadku.

21. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov podľa právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016 vyplývala z § 6 OSP, ktorý súdu prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupoval tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prerokovaná a rozhodnutá, ako aj z § 117 ods. 1 OSP, podľa ktorého bol sudca povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov, a z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, keď sa bude konať nové pojednávanie.

22. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 CSP a čl. 12 CMP, podľa ktorých súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu (podľa Civilného sporového poriadku), resp. účastníkov konania (podľa Civilného mimosporového poriadku) a iných osôb. Tento základný princíp konania je premietnutý do ďalších ustanovení Civilného sporového poriadku, Civilného mimosporového poriadku a Správneho súdneho poriadku so zohľadnením osobitostí jednotlivých druhov konaní tvoriacich predmet úpravy týchto poriadkov.

23. Napríklad povinnosť súdu konať bez prietáhov vyplýva z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania, z § 153 CSP o sudcovskej koncentrácii konania, ďalej z § 168 – § 172 CSP o predbežnom prejednaní sporu a následkoch neprítomnosti strán aj z § 179 ods. 1 CSP, podľa ktorého pojednávanie vedie súd tak, aby sa mohlo rozhodnúť spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím

na povahu konania a účel tohto zákona, alebo § 183 ods. 1 prvej vety CSP, podľa ktorej pojednávanie sa môže odročiť len z dôležitých dôvodov.

24. Vychádzajúc zo základných kritérií hodnotenia prejednávania veci v primeranej lehote uvedených v bode 17 odôvodnenia tohto nálezu, ústavný súd otázku existencie zbytočných prietáhov v konaní a porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru skúma vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu, a preto aj v prípade sťažovateľov preskúmal z hľadiska charakteru prejednávanej veci jej skutkovú a právnu zložitost', ďalej správanie sťažovateľov v priebehu konania a postup okresného súdu.

25. Pokiaľ ide o kritérium právnej a faktickej zložitosti veci, predmetom konania pred okresným súdom je rozhodovanie sporu spoluvlastníkov o užívanie strešnej časti prístavby rodinného domu. Vzhľadom na povahu sporu, kde nie ojedinele ide o vyhrotené spoluvlastnícke, resp. susedské vzťahy, je možné priznať určitú mieru skutkovej zložitosti napadnutého konania, ktorou však nie je možné ospravedlniť neprimeranú dĺžku konania, ktoré nie je právoplatne skončené ani po viac ako 6 rokoch od jeho začiatku. Po právnej stránke ide o vec, ktorá patrí k štandardnej agende všeobecných súdov.

26. V konaní o sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov ústavný súd okrem zložitosti veci skúma aj to, akým spôsobom sa na prietáchoch konania podieľa osoba, ktorá podala sťažnosť vo veci porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. V danom prípade sťažovatelia svojím správaním v napadnutom konaní pred okresným súdom podstatne neovplyvnili jeho dĺžku tak, aby im bolo možné pričítať podiel na stave, v akom sa vec nachádzala v čase podania sťažnosti ústavnému súdu.

27. Ústavný súd napokon hodnotil samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní z hľadiska jeho nečinnosti a efektivity vykonaných úkonov.

28. Ústavný súd zo súdneho spisu sp. zn. 5 C 367/2012 zistil, že doterajší priebeh napadnutého konania je poznačený obdobiami dlhodobej nečinnosti okresného súdu (napr. január 2013 až máj 2014, január 2015 až máj 2016, september 2016 až jún 2018, pozn.), keď nevykonal žiadny relevantný úkon smerujúci k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovatelia ako strany sporu v preskúvanom súdnom konaní nachádzajú.

29. Napadnuté konanie je poznačené aj neefektívnou činnosťou okresného súdu. Na vrub neefektívnej činnosti možno pripísať predloženie súdneho spisu Krajskému súdu v Trnave 10. augusta 2016 pre účely rozhodnutia o odvolaní proti rozhodnutiu vydanému vyšším súdnym úradníkom 19. mája 2016, ktorým súd vylúčil protinávrh (vzájomnú žalobu) na samostatné konanie a ktorý odvolací súd 28. septembra 2016 vrátil okresnému súdu ako nedôvodne predložený s odôvodnením, že podaním odvolania proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka bolo napadnuté rozhodnutie zo zákona zrušené a vo veci mal opätovne rozhodnúť sudca okresného súdu.

30. Zo zistenia ústavného súdu vyplýva, že okresný súd vo veci rozhodol na pojednávaní 18. júna 2019 rozsudkom č. k. 5 C 367/2012-305, proti ktorému podali sťažovatelia (žalovaní) odvolanie a vec bude postúpená na rozhodovanie odvolaciemu súdu.

31. Ústavný súd konštatuje, že z ústavnoprávneho hľadiska je neakceptovateľné, aby predmetné napadnuté konanie nebolo právoplatne skončené ani po viac ako 6 rokoch od jeho začatia.

32. Po komplexnom posúdení všetkých okolností daného prípadu z hľadiska skutkovej a právnej náročnosti veci, správania sťažovateľov, postupu okresného súdu poznamenaného nečinnosťou a neefektívnou činnosťou ústavný súd dospel k záveru, že v postupe okresného súdu došlo k zbytočným priet'ahom v napadnutom konaní, a preto rozhodol, že bolo porušené základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

V.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

33. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

34. Pretože ústavný súd zistil porušenie označeného základného práva sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 367/2012, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných prietahov (bod 2 výroku nálezu), a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa sťažovatelia nachádzajú, keďže vec ešte nie je právoplatne skončená.

35. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

36. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal.

37. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

38. Podľa § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva alebo slobody, je povinný sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu. Ak ten, komu bolo

uložené zaplatiť sťažovateľovi finančné zadosťučinenie, v tejto lehote priznané finančné zadosťučinenie sťažovateľovi nezaplatí, v zmysle odseku 2 citovaného ustanovenia sa zvyšuje finančné zadosťučinenie priznané ústavným súdom o 5 % za každý aj začatý rok omeškania až do jeho zaplatenia.

39. Sťažovatelia sa domáhajú priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 15 000 € z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti. Poukázali najmä na skutočnosť, že od začatia konania pred okresným súdom v roku 2012 do podania ústavnej sťažnosti v roku 2018 nebolo okresným súdom uskutočnené ani jedno pojednávanie. Okresný súd sa počas súdneho konania dopustil viacerých pochybení pri aplikácii právnych predpisov upravujúcich spôsob vedenia konania, a teda v konečnom dôsledku im bolo znemožnené riadne vykonávať im patriace práva, najmä užívacie právo k strešnej časti spornej nehnuteľnosti.

40. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti veci.

41. S prihliadnutím na doterajšiu dĺžku napadnutého konania a jeho priebeh, najmä s ohľadom na dlhodobé úseky nečinnosti okresného súdu, ako aj so zreteľom na predmet napadnutého konania ústavný súd považoval sumu 6 000 €, resp. sumu 3 000 € pre každého zo sťažovateľov za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde (bod 3 výroku nálezu).

VI.

Trovy konania

42. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

43. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2017, ktorá bola vo výške 921 €.

44. Ústavný súd priznal sťažovateľom náhradu trov ich právneho zastúpenia v zmysle príslušných ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) pri zastupovaní dvoch osôb (§ 13 ods. 2 vyhlášky) v sume 412,61 € (bod 4 výroku nálezu). Náhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti) v súlade s § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky. Náhrada za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2018 pri zastupovaní dvoch osôb $[(2 \times 76,75 \text{ €}) \times 2]$ spolu s režijným paušálom $[(2 \times 9,21 \text{ €}) \times 2]$ predstavuje sumu celkom 343,84 €. Právny zástupca sťažovateľov je platcom dane z pridanej hodnoty [ďalej len „DPH“ (na základe predloženej fotokópie osvedčenia o registrácii pre DPH)], a tak uvedená suma bola zvýšená o DPH vo výške 20 % podľa § 18 ods. 3 vyhlášky a podľa zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov.

45. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

46. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. novembra 2019

Jana Baricová
predsedníčka senátu